

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Helyben: Vidéken: Egy óra . . . I kor. Egy óra . I kor. 50 HLL. Negyedévre . . 3 . Negyedévre 4 . 50 .		Felcélós szerkesztő: MEGEDŰS LORÁNT. Kiadók és laptulajdonosok: HOFFMANN és KRONOVITZ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: DEBRECZEN, Piacz-utca 47. és 48. szám.
--	--	---	--

Az egységes kormánypárt.

Debreczen, augusztus 18.

Innen-onnan véget ér a nyár s véget ér a politikai fegyverszünet. Az intrika nagy mesterei már kovácsolják az új bilincseket, hogy lenyűgözzék velük az alkotmányos többségi akarat érvényesülését. Apponyiék boszorkánykonyháján vigan rotynognak az üstök, jól alá fütöttek, s kotyvasztják a lassan, de biztosan öltözött mérget a magyar nemzet számára. Csak néhány hét és a mi alkímistáink föl is találják gyilkos keveréküket. Egységes, guvernementális többség kell, amilyen most nincs. Az alkotmánypárt és a néppárt kisebbségben van, de „a függetlenségi párt többsége is kétséges és alig tartható.” A magyar kormány tagjai szerint nem marad egyéb hátra, minthogy „a két hatvanhetes pártból és a negyvennyolcas párt mérsékelt részéből, amely Kossuth hozzájárulásával már szervezve van, egységes program alapján alkossanak egységes kormánypártot.”

Ez tehát a recept. A klerikális feudális fuzió nyelbevitése. Új többség kell mindenáron, amelyből az igazi függetlenségeket kiakolbólintják. Ezért, csakis ezért bizonyítják, hogy a függetlenségi párt többsége kétséges, ugyan-

akkor, amikor kénytelenek elismerni azt is, hogy a koalíció másik két pártja határozott kisebbségben van. Ezzel az eredendő ellentmondással mit sem törődnek s hogy a függetlenségi párt csak két-égesen, hanem valóban is minoritássá csökkenjen, e végből szét akarják darabolni, ketté készülnek robbantani a pártot. Így próbálják utját állani annak, hogy az egyedül alkotmányos megoldásra, a függetlenségi párt kormányra jutására egyáltalán sor kerülhessen. És hogy a korona beleegyezését is megnyerhessék, ehhez a pokoli tervhez hajlandóak minden ellenérték nélkül, katonai és gazdasági téren egyaránt fejtetlenül behódolni Bécsnek, csak hogy a demokratikus haladás tiszta negyvennyolcas érzelmű vezérei ne juthassanak ura'omra.

És merik hirtelen, hogy ehhez a gonosz áruláshoz Kossuth Lajos fiának a jóváhagyását is megszerezték. Ez pedig egyszerűen lehetetlen! A függetlenségi párt elnöke nem járulhat hozzá a párt megfojtásához, megsemmisítéséhez. Hisszük, hogy Kossuth Ferenc alaposan megfontolja majd minden lépését, megvárja a választókerületek hangulatáról a nyár végén összegyűjtendő jelentéseket, hogy pontosan tájékozódjék afelől, mit kíván az ország? Eleve kizártnak tartjuk, hogy a nemzet Apponyiékat igazolja s így kétségtelen, hogy

Kossuth csakis oda állhat, ahol a negyvennyolcas lobogó leng. Mert ő nem helyezkedhetik oly kényelmes álláspontra, mint az uralkodó, aki lemond még az általános választói jogról is, amelytől pedig a konszolidációt és a tartós békét remélte, mert a klerikális konzervatív blokktól ingyen megkapja mindazt, amire a monarchiának szüksége van. Horribilis pénz- és véráldozatot, anélkül, hogy egy fikarcnyi nemzeti engedményt kellene tennie.

Minden józanul ítélő, el nem vakult ember tisztán láthatja, hogy kik akarják megölni a függetlenségi pártot, kik szeretnék kijátszani a parlamentarizmus legsarkalatosabb tételét, a többségi elvet, kik készek arra, hogy kirekesszék továbbra is az alkotmány sáncaiból a jogfosztott, proletár tömegeket, kik igyekeznek a liberális-radikális irány száműzésével a reakció ágyát megvetni s végezetül, kik sietnek az ország javait ellenérték nélkül beszolgáltatni Bécsnek. A nemzet nyitva tartja szeméit és vigyáz. Kossuth Ferencnek is ez a kötelessége. Ő nem nyugodhatik meg pártja viviszekciójában. Ismételjük újra meg újra: óvakodjunk — az álnegyvennyolcasoktól. Ez a lehetősége és előfeltétele annak, hogy a függetlenségi párt programját el ne alkudják.

A neuillyi váza.

Írta: Pradels Oktáv.

Pierre Bauton sz. relómunkás és Lisa Ohawalet finom vasaló a Pichelon apó lányának az esküvőjén ismerkedtek meg. A szertartás után remek lakoma volt a Puteaux vendéglőben; Pichelon apó megörülve, hogy lányától megmentik, gava lérosan csinálta a dolgot: volt borjupecsénye, párolt marhahús, ürücomb babbal s ami fű, szántalan liter Cna eau Suresnes.

Pierre és Lisa szomszédok voltak az asztalnál. Az ünnepségek alatt együtt ittak, kacagtak, csipkelődtek, könyök és térdjártékkal évődtek, amikor a hegedű nyávogni kezdett, hozzáfogtak polkát, kvadrillet, valcert táncolni, közben meg mindig kocintgatva, sőt a punchtól sem idegenkedtek, amit Pichelon apó bőkezűen kínálgatott.

Ugy, hogy reggel egy óra volt, mikor Pierre följánlotta Lisának, hogy elkíséri hazáig.

Az út hosszú volt, az idő felséges. Gyalog mentek át a Neuilly avenun, ahol most épen vásár volt s az ekkor volt a legvigább.

Pierre belépdött váltott a komédiához, a panorámába, a jónőhöz s mindez rendkívül mulattatta a fiatal leányt.

Ez még szerencsés volt is pró ára akarta enni és Pierre lefizette érte a díjat a sze-

rencse-keréknél. A golyó a legnagyobb számnál állott meg s a kereskedő tulzott sajnálkozással adta át nekik a díjat, egy virágos, cifra, pompás virágvázat, porcelánból. És Lisa még v. gabb lett e hallatlan szerencsétől fölizgatva.

Pierre jó fiu volt, szórakoztató, gavallér, ügyes táncos és merész. Lisa kedves leánya, gerle-természetű s a vasaló-inézetben már sok mindent megismert, amit sokan nem is sejtjenek. A Pierre lakása közelebb esett, mint Lisáé s ő azt ajánlotta, hogy jó volna ott pihenni egyet. Lisa fejét rázta, de nem tett ellenvetést, végre is belenyugodott. Másnap délfelé ment el, — de azért, hogy összeszedje a holmiját s elhozza Pierre lakására. Összeadták magukat minden ceremónia nélkül.

Mindketten jó munkások voltak és jóízűen pihenték ki együtt a napi fáradaimat. Mindketten szerettek dalolni s egyszerű összhangban folytak éltük napjai. Ez így ment négy évig. Azalatt a Pierre szenvedélye lohadni kezdett. Sűrűbben kezdett káféba járni s szívesebben szórakozott barátaival, mint Lisával.

Megkezdődtek a szemrehányások, majd a disputák. Pierre, alapjában véve, szerette Lisát és mikor a helyzet tarthatatlan volt, újra meg újra bocsánatot kért tőle, olyan gyöngéd módon, hogy a fiatal nő mindent elfelejtett.

Végre jött egy nagy kirugás, ami két nap, két éjjel tartott a mikor utána hazakerült, rettenetes óvakodás kerekedett, amely szilaj csatával végződött.

— Itt hagylak! Hál' Istennek, nincs gyerek! . . . Lelek én mást is . . . Megélek én magam is . . .

Kiabáltak egymásnak.

— Jó. Menjünk . . . Legjobb az elválni . . . Eljen kiki magának . . . Szét kell osztani mindent . . .

— Csak ahogy igazságos — szólt Pierre.

— Az enyém az ágy, tied az asztal, meg a székek.

— Nem mindegy.

Minden ingóságot szétraktak; lelkiismeretesen elosztottak.

Közben dacosan és szomoruan dudoltak kétfelé. Pierre a Ragimentről, Lisa a messze szálló kis madárról.

Már csak a neuilly váza volt hátra.

Négy kéz kapott utána.

— Ez az enyém.

— Ohó, persze . . . az enyém!

— Hogyisne . . . ezt akárom.

— Én is . . . jogom van rá.

— Micsoda jog? Neked.

— Nem én fizettem?

— De én nyertem meg.

És erőszakos mozdulattal tőpte ki a Pierre kezéből a leány a vázat.

Uj! Uj! Uj! üveg és porce- Glück József cég alatt Debreczen, Piacz-u 6
lán üzlet nyílt a nagytemplommal szemben.
Szigoruan szabott árak

A kereskedelmi és iparkamara évi jelentése.

II.

A kereskedelemről.

Panaszaink a régiok maradtak. Az országigazgatás részéről a múlt években tapasztalt és nehézményezett kereskedelemellenes áramlatok az 1908. év folyamán csak erősödtek s a balkán szerződés meg-, illetve leg meg nem kötése körül dult harcban nyílt és leplezetlen kifejezésre jutottak. A Balkán piacot — Magyarországnak ezt a legtermészetesebb és legsajátabb piacát — ugyszólván teljesen elvesztettük.

Ezek a törekvések és tények az elmúlt évben visszahatásként az azt a kísérletet élték meg, hogy a kereskedő és ipari érdekeltségek országosan egy választási ligába tömörüljenek, melynek célja a közigazgatási és politikai képviselőket kellő számu gyakorlati kereskedő és iparossal telíteni az országosan megnyilatkozó kereskedelem ellenes törekvések lehető ellensúlyozására.

Az árukereskedelem helyzete az előző évekhez viszonyítva mitsem változott. A termelés türethető eredménye tolytán az üzleti forgalom egyes ágaiban volt ugyan némi fellendülés észlelhető, a végeredményben azonban ez nem idézett elő javulást, mert az évek óta tartó ipari pangás, különösen pedig az a körülmény, hogy az építőipar a múlt évben ugyszólván teljesen szűnt el, az üzleti forgalmat sokkal inkább csökkentette, semhogy azt a valamivel kedvezőbb termésokozta némi fellendülés ellensúlyozhatta volna.

Bukások és fizetésképtelenségek csak szórványosan és csupán azon kereskedők körében fordultak elő, akik minden üzleti tőke és nagyobbára szakértelem nélkül, merész vállalkozásként szerencsét próbálva alapítottak üzletet. Tanuságot tesz ez a körülmény arról, hogy a magyar kereskedelemben, dacára annak az ellenszenvnek, melyet fokozódó mértékben elszenvnednie kell, egészséges életetérő látket s ha azok, akik et illet, tudatára ébrednének annak, hogy az általános kereskedelmi fejlődésnek éltető gyökerét képező árukereskedő osztályt nem lekiösznyelni, hanem közhasznu munkáját jóakarattal támogatni kell, nem sok idő kellene ahhoz, hogy a magyar kereskedelem a fejlődés azon terére léphessen, amely hazánk függetlensége és gazdasági megizmosodása érdekében folyó harcban sikerrel állhassa meg az öt megillető helyet. A magyar fajban teljes mértékben meg van az érzék és fogékonyság a kereskedői pálya iránt, csak fel kell bennük kelteni ezt az érzéket. Ha tanulmányozzuk a tősgyökeres magyar városok (mint amilyen elsősorban Debrecen) történetét, beigazoltnak fogjuk látni ezt az állítást azon tény által, hogy már 200 év előtt is az államalkotó magyarság szolgáltatta a legjobb és legértelmesebb kereskedőket s a debreceni vérbeli kereskedők ma is az elsők között vannak ott, ahol a kereskedelmi tisztesség, műveltség és becsületes üzletelvet védelméről és kulturális fejlődés előmozdításáról van szó.

Kereskedőink körében nem indokolatlan aggodalmat keltett az ipartörvény tervezetnek egyes, különösen pedig a kötelező társulásra vonatkozó része Sulyos, majdnem elviselhetetlen terhet háritana ez a közterhekkel amugy is agyonsanyargatott kereskedőkre anélkül, hogy ezzel a kereskedelem fejlődése csak a legcsekélybb mértékben is előmozdítottának, sőt ellenkezőleg, visszaféltődésre vezetne, mert a kereskedelem szabad mozgásának elegendhetetlen feltételével homlokegyenest ellenkezik minden olyan törekvés, mely a kereskedelemre a bürokratizmus ólomsúlyát akarja rágrdíteni. Alig vonható kétségbe hogy a kötelező testületek ügyei nek irányításában nem a hivatásuk magaslatán álló képzett és művelt kereskedők, hanem a tulsúlyoknál fogva azok az indigénak jutnának domináló szerephez, akik csekély műveltséggel, minden szakértelem és vagyon nélkül, könnyebb megélhetést keresve kísérleteznek a kereskedői pályán és akik ellen a szolid kereskedők küzdenek legjobban.

A magyar ipari termékek forgalomba hozatala tekintetében kereskedőink követőzetesen dicséretes buzgalmat fejtenek ki, jóllehet ezzel sok esetben nem kis áldozatot hoznak, mert az anyagi erő tekintetében az egyébként versenyképes magyar gyárosok fizetési határidő és forgalmi bonifikáció tekintetében korántsem tudnak még csak megközelítőleg sem olyan kedvezményeket nyújtani, mint a vagyoni erőben, állami proteccióban és fogyasztási piac tekintetében bővelkedő osztrák gyárosok. Kereskedőink jóakara u, hazafias törekvése sok esetben hajtörést szenved azon a körülményen, hogy az anyagi erő hiányában korlátolt termelő képességű magyar gyárak sokszor hónapokon keresztül nem képesek eleget tenni a kereskedők megrendeléseinek.

E helyen egy kényes kérdésre kell kitérnünk. Egy nagy és ugy elméletileg, mint gyakorlatilag vitázhatatlanul helyes distributív rendszer a mi kezdetleges közzgazdasági közfelfogásunk tükörfelületén megtörök és hamis reflexet ad, gyakran igen kényes helyzetbe sodorván a kereskedőt. Ez az az eset, amikor a ismert és közismert magyar gyárak egyetlen kereskedő cégnek kötök le összes árujokat. Bevált és kifogástalan rendszer. Ámde a magyar iparpártolási szölamok által fellelkesített fogyasztó s a „lehetőleg magyar iparcikkek beszerzésére” nivataltból kötelezett közzhatóságok annak az egyetlen cégnek önkénytelenül monopoliomot biztosítanak s a többi ama cikkbeli detailkereskedő vagy vevői bizalmát és vevőit vesztö el, vagy a monopolszerű árat kénytelen megadni amaz egyetlen cégnek és a tovább eladásnál (a külföldi verseny okából) kisebb haszonnal beérni.

Mindez még nem gáncsolható és nem panaszolható. Ez csak végtére egy megnehezítési formája a magyar kereskedő magyariparpártolási szándékának. Azonban, ha valamely gyár tetemes állami segélyből tartja fenn magát s az állami támogatás révén vált nagygyá és elismertté, akkor a fentebb mondottak öszszvetésével az a reflex mutatkozik, hogy

közpénzekből monopoliom segittetik elő s a többi detailkereskedő kétszer fizet rá a magyar iparpártolásra:

1. adót, melyből a szubvenció kikerül;
2. monopolszerű árat, melyet az egyetlen cégnek fizet, hogy a magyar iparcikkhez hozzájuthasson.

Ha megvolna minden ilyen viszonyfenntartó egyetlen cégben, mint tudunkkal egyesekben meg is van, az a magasabb közzgazdasági öntudat, hogy ezt a helyzetet kihasználni (legalább is tulságos mértékben) nem szabad, az egész ügyről szó sem kerülhetne. Ámde hazánkban a polgári haszon a leginga agabb fogalom.

Megvilágítjuk ezt egy konkrét példával:

Egy debreceni mérnöki és irodai szereket árusító kereskedő cég a felmérési felügyelőség felszólítására vállalkozott arra, hogy az összes szükségletet szállítja, még pedig az egyes hivatalnokoknak részletfizetésre. A kereskedő felkereste az illető budapesti jelentékeny államsegélyben részesülő gyárat, amelynél azt a kijelentést nyerte, hogy semmi körülmények között, még rögtöni fizetés esetében sem szállíthat gyár közvetlenül, mert egy budapesti céggel egyezménye van s összes termelését a cég úján hozza forgalomba. Felkereste az illető céget s ez a cég készfizetés mellett csak 5 százalékos engedményt volt hajlandó adni a debreceni kereskedőnek, ki azt természetesen nem fogadhatván el, a bécsi Neuoffer u. Sohn céghez utazott, amely cég a legnagyobb előzékenységgel maga ajánlott fel 15 százalékot.

Az ausztriai cégek ily okos előzékenyége mellett csakugyan nem lehet kívánni kereskedőinktől azt az önmegtagadást, hogy nyílt karukra pártoljanak magyar ipart.

A szegedi nagygyűlés.

Zászlóbontás az önálló bank mellett.

Justh és Bánffy tanácskozása.

Arra a nagygyűlésre, amelyet az alföldi függetlenségi pártok szövetsége a délvidéki pártszervezetek bevonásával augusztus hó 22-én Szegeden az önálló magyar bank ügyében rendez, serényen folynak az előkészületek. Hétfőn Lázár Zoárd, Gotthard Sándor, Zachariás János, Kardos Samu, Balogh Ernő, Váradi Imre, Tutsek Sándor, Holló Lajos országgyűlési képviselők jelentették, hogy küldöttség éien résztvesznek a nagygyűlésen.

Becsei Károly országgyűlési képviselő elnöklésével a száztágu előkészítő bizottság naponta ülésezik, hogy a napról napra szaporodó jelentkezőseket elintázza.

A tuntező gyűlésen Kecskemét, Nagykőrös, Felegyháza, Szabadka, Zombor, Baja, Nagyikinda, Nagybecskerek, Arad, Makó, Hódmezővásárhely, Szentos és Csongrád városok, valamint az öszszes szomszédos megyék függetlenségi pártjai képviseltetik magukat.

A nagygyűlésen, amely vasárnap délelőtt 10 órakor a Klauzál téren a Kossuthszobor előtt lesz, Becsey Károly orsz. képviselő mond megnyitó beszédet, Koczó István dr. a szegedi függetlenségi párt elnöke terjeszti majd elő a határozati javaslatot, amelyet az öszszes pártszervezetek elnökei irnak alá és amely az önálló nemzeti banknak 1911-re való felállítását követeli.

Ezekután Justh Gyula beszél, majd

Közben mindkettőnek eszébe jutottak a neully emlékek.

Hosszu csönd lett.

A nő megszólalt, piszogva:

— Már majdnem öt éve. A Pichelon apó leányának a lakadalmakor volt . . . milyen bolond szerelmes volt akkor az ember.

— Biz' a . . . — dünnyögött Pierre.

— Mondtam volna csak nemet akkor, nem kezdődött vón, ami ma lett . . . Bah! már mindegy, egyszer boldog volt az ember . . . emlékek jó . . . ennyi haszna van. Sűrű könnypatak csorgott le az arcára.

— És még azt akarod, hogy neked hagyjam . . . soha, míg élek . . . ez az egyetlen emléke, hogy voltam valaha . . . nem, nem, soha, soha!

— Pierre lelógatta a fejét és megrázta.

— Mondjad csak! No . . . Hm . . . Ha együtt örizzünk meg! . . .

Szeliden néztek egymásra. Minden gyöngéd érzelmük felébredt. Egymás karjába vetették magukat és zokogtak. Pierre folytatta a munkáját, kedvese is. És Lisa a vázát mindennap friss virággal töltötte meg.

Pierre többször ajánlotta, hogy törvényesítsék viszonyukat.

— Ej, mit, többet ér ez a váza a világ minden pi-pijánál és jegyzőjénél . . .

És ez a vita mindig csökkal végződik.

Novotny J.

czégről beszél most mindenki, kinél árfelemelés nélkül csekély havi részletre kaphatók jégszekrények, pénzszekrények, gramofonok, gramofonlemezok, fényképező gépek, lát- és távcsövek, mindennemű fegyverek, mindentéle hangszerek, Heiyi képviselő **Schwartz Dániel** a városházával szemben. **Diszkrétó biztosítva!**
Kérjen árjegyzéket

Holló Lajos és utána a vidéki küldöttségek szónokai.

Budapestről táviratozzák; Justh Gyula képviselőházi elnök, aki egy napra átutazóban Budapestre érkezett, ma a képviselőház egyik termében hosszasan tanácskozott Bánffy Dezső báróval. Bizonyos, hogy a politikai helyzetről volt szó, de még ennél is valószínűbb, hogy a két politikus mai tanácskozásának ugyancsak meg fog látszani a nyoma azon a felhíváson, amit most szerkesztenek a bank-csoport vezető férfiai. Justh, Holló és Batthyányi Tivadar gróf intenciói szerint s amelynek szövegét majd a szegedi nagygyűlésen fogják publikálni az önálló bank összesereglet híveinek.

Hol a harmadik bankrabló?

Spektor nyomában a rendőrség.

Az egy hiányzó fiúmei bankrablónak még mindig ütök a nyomát. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, Tóth János rendőrkapitányt, akit nyomozó képességeiről európa-szerte ismernek, valósággal ünnepezték tegnap. A fiúmei rendőrkapitány telefonon gratulált kollégájának és a rendőrhatalóság nevében köszönetet mondott sikeres fáradozásáért.

Tóth János a nyomozásról ezeket jelentette ki ma reggel a fővárosi hírlapírók előtt:

— A nyomozás olyan széleskörű, hogy Spektor, ha ugyan még életben van, aligha fogja elkerülni, hogy a hatóságok nyakon ne csipjék. Annyi bizonyos, hogy csak Nyugat-Európában bujkálhat, mert a rablás elkövetése óta ma indul az első hajó Amerikába Antwerpenből. Ott pedig a legszigorubban vigyáznak most arra, hogy ki száll hajóra. A Kelet és Oroszország felé nem vehette az útját, mert nincs passzusa.

Bartha dr. rendőrfogalmazó egyelőre Schön detektívvel még ott marad Zürichben, ahol, ha nem is találták meg a harmadikat, a további nyomozásra nézve kap támpontot a szenális magyar rendőrtisztviselő.

Bestiális banktisztviselő.

Fölakasztott egy gyereket.

Akiből az antiszemizmusz vadállatot csinál.

Szegeden történt az alábbi vérlázító dolog, amelynek forrása a rút felekezeti gyűlölet volt.

Egy zsidó vallású kereskedőnél lakott albérlésben egy banktisztviselő, aki antiszemita érzelmeiről ismeretes. Ez érzelmeinek uton-utófélen kifejezést adott amiért számtalan kellemetlensége volt már. Most azonban alaposan megjárta, mert számtalan pofonokat kapott. A pofonokra ugyancsak rászolgált. Féktelen gyűlöletében durva inzultust követett el egy védtelen, gyenge gyermek ellen, aki betege a kiállott izgalomnak. A banktisztviselő ugyanis szobájába csalta házigazdájának hét éves fiacskáját, akit kabátgallérjánál fogva fölakasztott egy szögre, aztán kitérte az ajtót s diadalmasan csóditette össze a házbelieket:

— Nézzék, így néz ki egy zsidó, ha föl van akasztva!

A beteg gyerek a durva inzultustól rettenetesen megrémült, az hitte, hogy a

kegyetlen ember kivégzi s ájultan lógott a szögön, mikor a könyörületesebb szívű emberek kimentették kinos helyzetéből. Félholtan vitték a mit sem sejtő anyához, aki szívgyöresbötet kapott, mikor a kék-zöld arcú, mozdulatlan gyermeket meglátta.

— Mi történt a gyermekemmel? — sikoltott a szerencsétlen urinő.

A bestiális banktisztviselő adta meg nevetve a választ:

— Lógott egy kicsit a zsidógyerekek.

A kereskedő — mikor ez a jelenet történt — nem volt otthon. Mikor hazatért s megtudta mi történt fiacskájával, egyenesen benyitott a fiatal emberhez, aki éppen a tett fáradságát pihente s rettenetes pofonokat adott neki. Addig pofozta a banktisztviselőt, míg az kegyvelemért nem könyörögött. A hivatalos eljárás is megindult ellene.

A sport és a divat.

*

Debreceni úri leányok sikerel.

Ez a kettő ugyan a legkevésbé sem tartozik egy fogalom alá a kapcsolatot azonban két előkelő debreceni úri leány hozta meg, akik a vidék elsőrendű fürdőhelyein szereztek dícsőséget a debreceni sport-köröknek, ugyancsak annak a díszingvált, finom izlésnek, amely a debreceni hölgyeknek tagadhatatlan kiválósága. A sport mezéjén és a divat terén, az ország minden részéből jelenlevő hölgyek között két debreceni leány vitte el az elsőség pálmáját: a szépe: hanezó hainoki címét. Az egyik rakettet vett kezébe s azzal aratott teljes diadalt, a másik debreceni úri leánynak sikere azonban nem maradt el sokkal e mellett, mert hogy egy kalap ma, a kalandok színműve panorámájában mint első kiemelkediek, annak igazi méltatását a hölgyközönségre bizzuk.

A debreceni hölgyvilágnak két eseménye a következő:

Feketehegy-fürdő előkelő fürdőközönsége a napokban kiválóan sikerült lawn tennis versenyt rendezett. A versenyen a legjobb magyar és külföldi játékosok vettek részt. Bennünket, debrecenieket annyival is inkább közelebből érdekel a dolog, mert az egyes versenyben, mely Feketehegy bajnokságáért volt kiírva, debreceni leány, Szarukán Lilike lett az első s így ő nyerte meg a gyönyörű tiszteletdíjjal jutalmazott versenyt, a büszke bajnoki címmel együtt.

Ugyancsak sikeresen szerepelt Szarukán Lilike a négyes páros versenyben is, amennyiben Probst báróval együtt ezt a versenyt is szintén megnyerte.

A kitűnő sportlady az egész verseny tartama alatt lekötötte a nézők figyelmét mesteri és biztos lapda adogatásaival. Feketehegyi sikerei után bizton reméljük, hogy a D. T. E. által szeptember hó 3. 4. és 5. napjain rendezendő országos lawn-tennis versenyen a feketehegyihez hasonló szép sikert fog elérni.

Pöstyén-fürdőn a napokban kitűnően sikerült park-ünnepélyt rendeztek. Sok száz főnyi közönség lepte el a park útjait s az est beál tával több mint háromezer ember nyüzsgött a gyönyörűen díszített sétaterén, ahol három zenekar tartott sétahangversenyt.

Éjféltől megkezdődtek a különböző versenyek. Persze legnagyobb érdeklődés a kalapverseny-re irányult. A jelenlevő hölgyek szinte hihetetlen dolgot produkáltak, hogy minél impozánsabb, de amellet minél

diszkrétebb kalapban jelenjenek meg a szűr előtt. A teljes diadalt a debreceni úri társaságnak egy rendkívül bájos leánytagja, Demetrovich Ducsi nyerte el, aki a kalapverseny első díját vitte el. Azóta pedig valóságos legendák keringenek Pöstyénben Demetrovich Ducsi kisasszony mesés kalapjáról.

Színház és Művészet

Tűzimádók.

A téli szezon eseménye.

A magyar színműirodalomnak tavaszi eseménye Gallovich Károly aradi hírlapíró Tűzimádók című forradalmi képeinek könyv alakban való megjelenése volt. Az aradi Nemzeti Színházban nem sokkal a sajtó alól való kikerülése után előadták hatalmas sikerrel s a fővárosi lapok terjedelmes kritikát írtak róla, egyértelműen konstatacióval a mű jeles, értékes voltát. Az aradi színházi publikumot és a fővárosi napisajtót egyaránt frappirozta Gallovich színművének az a tulajdonsága, hogy forma és tartalom dolgában egyaránt elüt minden egyéb színdarabtól: új a beosztása, új, megdöbbentően új a tárgya, új a tárgyának földolgozási módja, alakra, tartalomra is forradalmi munka.

A debreceni színház vezetősége is beillesztette téli műsorának keretébe a „Tűzimádók“-at s Gallovich Károly forradalmi képe október végén kerül a debreceni közönség elé. Ebből az alkalomból érdekesnek tartjuk regisztrálni a legelőkelőbb magyar szépirodalmi lapnak, a „Nyugat“-nak a „Tűzimádók“-ról írott bírálatát. Karinthy Frigyesnek, a kitűnő íróknak tollából került ki a kritika, amelyet szövegszerűen közlünk:

TŰZIMADÓK

FORRADALMI KÉP 4 SZINTÉREN
GALLOVICH KÁROLYTÓL

Akik ezt a kritikát vagy mit (amit most írok) olvassák, valószínűleg nem tudják, ki legyen Gallovich Károly és mi legyen a „Tűzimádók“. Számot kellene adnom róla tehát, mi jogon hívom fel rá a figyelmet, oly helyen, ahol megszoktuk, hogy megválogatott mondanivalókkal találkozunk. Ettől a számotadástól fázom és vakaródom: nem-nem, istenke-ments, hogy én valakit „fölfedezek“ vagy „elsőnek meglássak“ vagy „megértsek“ vagy „rokonérezsek“. Békes és szelíd polgár vagyok és kijelentem, hogy egyáltalában nem értek meg semmit, se szocializmust, se a művész tragikumát, se „l'art pour l'art“-t, se az anyaggal küzdő zseni komor kinézetét — és főleg nem értem meg a megnemértettséget. Ez az író ur privát ügye, ám ő lássa. Hanem fehér lapocska vagyok: tessék írni rám. Tessék engem meggyőzni, tessék hatni rám, tessék engem kiráznai engem a felegmamból, mert én ugyan nem mozdulok. Ott a színpad: — ám gördüljön föl a függöny s kezdődjék a komédia. Becsületes játékot kérek.

Dán Keresztély, az egy elemi- és primitív-erejű festő-óriás, korszakalkotó zseni, akit nem kell bővebben jellemezni, ha Zola „L'oeuvre“-jének Claudiusára utalok. Vele szemben áll Teleky, az ügyes tehetség-telen, aki Dán művészetének elhullajtott morzsáival társadalmi sikert ért el. (kb. a „L'oeuvre“ Fagorellas-ja.) A tárlaton vagyunk. Teleky pályadíjas képe előtt tolong a tömeg: megüdjük, hogy a képet nem is Teleky, hanem Dán festette, akit most barátai fel akarnak tüzelni, hogy hozza nyilvánosságra a titkot és tegye tönkre Telekyt. Dán nem hajlandó erre, mert azt a képet, melyet ittasan, Teleky szuggesztíójára festett, ő rossznak és utálatosnak, tehetsége szörnyszülöttének tekinti. Jön a miniszter

és üdvözli Telekyt a tömeg előtt: — ekkor Dán egyik barátja. Dán szenvedélyes ellenkezése dacára előlép és elmondja az igazságot s Dánt hívja fel, hogy tegyen tanúságot. Óriási kavardás támad, a tömeg zug, ijedten feszengve áll a miniszter és Teleky, pártjával és érdektársaival együtt, sápadtan várja, hogy mire határozza el magát Dán. Majd remegő ajkkal sug oda neki: „Fejedelem könyörölj! „Pusztulj előlem!” sugja rekedten a művész, akinek lelkében borzasztó küzdelem tombol. Elő kell lépnie, odaállítják a kép elé, hogy feleljen. A két párt farkasszemet néz: Telekyék sápadtan és remegve; — Dán pártja is feszült izgalomban, mert nekik is sorsuk dől el e percben. Ekkor elkeseredett, vad düh fogta el Dánt, ránéz a képre és „Nem én fastettem! Én ilyen gőzölög szemétdombot nem festek!” ordítja kétségbeesetten — de mielőtt még Telekyék fellélegezhetnének, teljes erejével belerug a képbe — e szörnyű kitérővel megerősítve azt, amit szavaival megtagadott. „Elvesztem!” halljuk még Teleky szavát, azután kiabáló kavardásba vész el minden — és a függöny legördül.

Ez egy felvonás: és ez a felvonás szép és erős. Primitív, de izmos fantáziájú ember munkája, akinek víziói intenzívek és duzzadó. Primitívnek mondtam, mert előadása, az a mód, amivel emberei szinpadon beszélni akarnak, lehetetlenül, gyermekesen naiv. Legalább nekünk, akiket az északi drámák fejlett intelligenciája nevelt. Annál érdekesebb, hogy Gallovich alakjainak naiv pátoszából, mely eleinte visszariaszt s hazugnak tűnik, mint minden irodalmi naivság: lassankint csodálkozva látunk kidomborodni igazi és keményen megmarkolt karaktereket. Dán alakja egész és befejezett s teljesen átértézt — Teleky, ha valószínűtlen lény is, drámaiag érthető. Mi hát akkor ez a különös, ingerlő naivság, melyben nyers és fanyar erő buggyan fel olykor váratlanul? S bár távol vagyunk attól, hogy Gallovich Károly kifejezésbeli fogyatékosságát már most az „impulzív erő, az őst hetség kritériumának tekintsük; mégis önkénytelenül eszünkbe jut irodalmunknak az a sajátos végzettség, hogy éppen a legnagyobb drámáink, kifejezésben, technikában még csak saját koruknak sem állanak színvonalán.

S evvel elmondtam mindazt, amiért érdemesnek ítélem Gallovich Károlyról (és nem a „Tüzimádók”-ról) beszélni. A „Tüzimádók”-nak az általam itt recitált első felvonásán kívül van még három felvonása, melyeknek az elsőhöz ép oly kevés közük van, mint az elsőnek hozzájuk. Dán hazamegy, megöl egy öregasszonyt, kétségbeesik, egy barátja szuggerálja, hogy ne adja fel magát: — bírói tárgyalás jön, szocializmus jön, vizsgálóbíró, vádbeszéd stb. — s a végén egy szenvedélyes és lángoló beszéd a kommunizmus mellett s a bürokratizmus ellen. Néhol egy szép jelenet, szép szó: — de az egész csinált és kitalált — három felvonás tisztán csak annak bizonyítására, hogy Dánnak, a lángésznek gyilkolni is szabadna, ha épen akarna, mert rá nem illenek az emberi törvények. Ami nem új és nem értékes eredmény.

A „Tüzimádók” nyilvánvalóan nem könyvdrámának készült s így a kritikus egy kicsit dramaturgnak is érzi magát, önkénytelenül azt vizsgálva, vajjon a mű impulzív erői, az elvont eszmék, közvetlenül, szuggesztív erőiben nyilatkoznak-e meg. Ezt a megnyilatkozást szinpadszerűségnek nevezik. Gallovich Károly darabjában ezt a megnyilatkozást éreztem s minden értékeléstől egyébként tartózkodva, ennyit ígerek: ha a Tüzimádókat valamelyik budapesti színház előadja: elmegyek és megnézem.

Komlóssy Emma a Király-színházban
Érdekes körülmények között szerződtette Beöthy L. igazgató Komlóssy Emmát, a debreczeni színház egykori ünnepelt primadonnáját a Király-színházhoz. Etráss. Sári miatt, aki ott feledkezett valahol a ten-

ger partján, nagy volt a kavardás. Mikor tetőpontján volt a zavar, egyszer csak megszűnt a telefon:

— Halló! . . . Halló! . . . mondja Beöthy. —
Halló! . . . Halló! . . . Ki beszél?
— Itt egy közönség! — hangzik a válasz.
— Mi tetszik?
— Mikor lép fel kérem Komlóssy Emma?
— Kicsoda?
— A Komlóssy.
— A Komlóssy Emma?
— Igen.
— A Király-színházban?
— Igen.
— A jövő héten, kérem!

Ezzel a telefonbeszélgetés véget ér és Lázár, a titkár, csodálkozását el nem palástolva, fordul a direktorhoz:

— Igazgató ur, de hiszen Komlóssy Emma nem is tagja a színháznak.

Mire Beöthy:

— Lássá, Lázár, ez épen a maga tévedése. Komlóssy nem tag? De tag. Mától kezdve! Ettől a pillanattól kezdve! Rohanjon el hozzá és irassa alá vele ezt a szerződést! . . .

Hetvenkilencz év.

*

Egy nagy darab história elevenedik meg holnap, amikor áhitatos imákat rebegnek a templomokban a király életéért. Ferencz József uralkodása és két országnak, Magyarországnak és Ausztriának ujkori történelme egészen összekapcsolódnak s így a közös uralkodó születésének évfordulója mindenkor alkalmas volt az elmélkedésre.

Ezt az évfordulót mindenkor a másik ország foglalta le magának. Ausztria épen úgy, mint tavaly az esztendőnek legfényesebb napjával szánta augusztus 18-át s az amugy is ragyogó ünnepséget odaát az ágyuk dörgése fogja fenégesse avatni.

Tavaly az osztrákok jubileumot ülték s az ágyuk joggal dörögtek bele az ünnep zajába. De nekünk, magyaroknak kevés közünk volt az odaát folyt ünnepekhez, épen, mert mi értettük meg legjobban, mért örültek az osztrákok és mért mennydörögtek az ágyuk.

Hatvanegy évvel ezelőtt az ágyuk dörgése közben ült ősei trónjára a Habsburgok ifju sarja, aki azért lett oly fiatalon a birodalom ura, mert el kellett némitani az új életre támadt magyar öntudatot.

A trónváltozás, a trónöröklés rendjében történt uras ellenünk kellett s az ágyuk csöveit a harcra kelt nemzeti függetlenségünk szívének szegezték. Egy évig tartó szakadatlan harcok után az idegen invázió elérte azt, amit a császár ágyui nem tudtak elérni; megszilárdult a debreceni függetlenségi nyilatkozattól megingatott trónus és a császár édes gyermeke tovább is Ausztria maradt.

Az ifjúból azóta aggasztán lett s a hosszú élet tapasztalatai nyomán megváltozott egyéni tulajdonságok megszerették az uralkodónak a népek szeretetét. A trón alapja azonban ma sem a népek szeretete, hanem a hadsereg hűsége, amely — senkisémet tagadja — tántoríthatatlannak bizonyult. De a természetes alap mégis amaz és a történetírók jóleső érzéssel fogják meörökiteni Ferencz Józsefnek azt az érdemét, hogy élete alkonyán fölismerve ezt az igazságot, a népek szeretetével igyekezett megerősíteni uralkodói székét. A legfőbb hadurból, az ágyuk birodalmá-

nak korlátlan urából a népjogok atyja lesz s most a hetvenkilencedik születésnapon a jogozott nép örömrivalgása tul fogja harsogni az ágyuk dörgését.

Halálos végű szerencsétlenség a debreczeni határban.

Elgázolta a cséplőgép.

Megakarta fékezni a megvadult lovakat.

Mélyen megrázó halál s végű szerencsétlenség történt ma a debreczeni határban levő Kőzetek pusztán. Egy fiatal ember életével fizette meg azt a vakmerő éget, hogy a gőzgép elé fogott megvadult lovakat megakarta fékezni. A szerencsétlen fiatal ember bátor-ágával a további veszedelmet akarta elhárítani, azonban vállalkozása nagyon somoruan végződött, mert a megvadult lovak leterítették a munkást s keresztül gázoltak a testén, amellet a súlyos gőzgépek kerekai is végig mentek rajta és halottá nyomorították a szerencsétlen embert.

A végzetes esetről az alábbiakat jelenti nekünk nádudvari tudósítónk:

Tegnap délután végezték a cséplést Kun Antal földbirtokosnak a debreczeni határban levő Kőzeteki pusztáján. A hatalmas kiterjedésű pusztán a cséplési munkálatokat felosztották s amikor az egyik részen befejezték a cséplést, akkor a súlyos gőzgépet lovakkal átvontatták a másik oldalra s ott csépeltek. Ma délután a pusztá keleti részén befejezték a munkálatokat s a cséplőgépet a tanya nyugati oldalára akarták átszállítani. Négy lovat be is fogtak a gép elé s megindították.

Megtörtént azonban az a kellemetlen dolog, hogy az elindulásakor a cséplőgépből elfelejtették a gőzt kiengedni s utközben rettentő sístergéssel áradt ki a gőz a gépből. A nagy cséplő elé fogott lovak megijedtek ettől a szokatlan nagy zajtól, megbokrosodtak s vad iramodással vágattak végig a pusztán.

Papp Lajos, 26 éves nádudvari munkás, hogy a bajt elhárítsa, egy merész elhatározással a megvadult lovak elé ugrott, hogy azokat megfékezze. Bátorságát azonban életével fizette meg, mert a nekiiramosított állatok ledöntötték a földre Papp Lajost, még hozzá olyan szerencsétlenül, hogy épen a lovak közé esett. A megbokrosodott állatok keresztülgázoltak az emberen s természetesen vitték a gőzgépet is, amelynek súlyos vaskerekai a fölismerhetetlenségig lapította agyon a szegény munkást, aki rettentő sérülésébe ma bele is halt. Az esetről jelentést tettek a debreczeni kir. ügyészségnek, amely megindította a vizsgálatot, hogy kit terhel a felelősség a szerencsétlenül járt munkás haláláért.

SPORT.

— **Debreceni atléták Budapestén.** A Debreczeni Tornaegyesület a MAC. által Budapestén augusztus hó 21. és 22-én rendezendő atlétikai versenyen Vadon Géza dr. és Fülöp Miklóssal fogja képviselni színeit. Vadon dr. országos bajnok és osztrák rekorder — a magasságásból. Fülöp pedig a fél angol mérőföldes és 100 yardos sakk futásból fog starthoz állani.

— **Debreczeniek a miskolci uszóversenyen.** A budapesti Műgyetemi Athle-

tikai és F. hó 29-én fog rendezésű Gyomlay sőtű fiatalav a 100 távon fog

Istentisz

Holnap letésének fogják meg felekezettek telet lesz. A re hálaadó is vetkező: 1. dicséret 1. nusz. (Szé bortól.) E. Gyülekeze vers) 4. I ur. 5 Szé 6 Gyüleke ének.

A d hálaadó is kezdő: 1. éneklése. Samuel d. A királyén. A hitközsé délelött fé mében, 10 baloldali veskedjen

Az szerdán, 10 (rakor

— A zása. Lo és a törö prog ann a tergere

tés nap Wekerl nagy eb alkalmáb s a fővá

I c bad-ban rendkívü let kü'd alkalmá öfelségé szerartá öfelségé

— szusa. E szági ny gos kon lyos hely keltek. munkás dászpar ségtelen nosok k magyar ban arró nehéz r tét biz teljesítv kösse és biztosít iparág tudni r lóleatv egyentel Ha a u sák o a egytze a magy gresszus a nyom

tikai és Football Club Miskócson augusztus hó 29-én nagystílus országos uszóversenyt fog rendezni. A Debreceni Tornaegylet Gyomlay György és Fialka Géza széptehetségű fiatal sprintereit fogja kiküldeni. Gyomlay a 100 yardos, Fialka pedig az 50 yardos távon fog startolni.

HIREK

Istentiszteletek a király születésnapján.

Holnap, augusztus 18-án, a király születésének napját a szokásos ünnepélyekkel fogják megünnepelni Debrecenben is. Az összes felekezetek templomában háláadó istentisztelet lesz.

A reformátusok Nagytemplomában a háláadó istentiszteletnek programja a következő: 1. Megnyitó gyülekezeti ének. (37. dicséret 1 vers, felállással.) 2. Király himnusz. (Szövege és dallama néhai Torda Gábortól.) Éneki a Debreceni Dalegylet. 3. Gyülekezeti közének. (LXI. zsoltár 5., 6. vers) 4. Imádkozik: Erőss Lajos püspök ur. 5. Szózat. Éneki a Debreceni Dalegylet. 6. Gyülekezési záró ének. (120. dicséret 7. ének.

A debreceni izraelita templomban a háláadó istentisztelet sorrendje a következő: 1. Ma tovu. 2., 21., és 61. zsoltár éneklése. 3. Ünnepi beszéd, tartja Danczig Sámuel dr. máramaroszigeti főrabbi. 4. Ima a királyért. 5. Hanószon'vsuo. 6. Hymnus. A hitközség képviselő tagok kértnek, hogy délelőtt fél 8 órakor a városháza tanácstermében, 10 órakor pedig az izr. templom baloldali esküvő szobában gyülekezni sziveskedjenek.

Az ágostai hitv. evang. templomban szerdán, a király születése napján, délelőtt 10 órakor istentisztelet lesz.

— **A cár és a török szultán találkozója.** Londonból táviratozzák: Az orosz cár és a török szultán decemberi találkozásának programját megállapították. A két uralkodó a tengeren fogja üdvözlölni egymást.

— **Ünnepségek a király születésnapján.** Budapestről táviratozzák: Wekerle Sándor miniszterelnök holnap nagy ebédet ad a király születésnapja alkalmából, amelyen a vezető politikusok és a főváros notabilitásai vesznek részt.

Ichl ből táviratozzák: A Marienbad-ban üdülő Edward angol király ma rendkívül szívélyes hangú üdvözlő levelet küldött a királynak születés napja alkalmából, amelyben melegen üdvözlöi öfelségét. A levelet az angol király főszertartásmestere holnap fogja átadni öfelségének.

— **A nyomdatulajdonosok kongresszusa.** E hó 20-án gyűnek össze a magyarországi nyomdatulajdonosok Budapesten országos kongresszusra. A vidéki nyomdaipar súlyos helyzetének javításán fáradoznak az érdekeltek. A megélhetésük bizonytalan és a munkásokkal feszült a viszonyuk. A nyomdaipar nincs képesítéshez kötve és tisztességtelen verseny dühöng. A nyomdatulajdonosok kívánsága az, hogy gondoskodják a magyar kormány most a tizenkettedik órában arról, hogy a nyomdaipar művelőinek nehéz munkájuk után tisztességes megélhetést biztosítson az által, hogy kívánságaikat teljesítve, a nyomdaipar üzését képesítéshez kösse és a „*numerus clausus*” törvényileg biztosítsa, különben a kulturális ziot teljesítő iparág hívatásának apparátusát nem fog tudni megfizetni. A munkásokkal kötött kölcsönös szerződés megújítását a munkaadók egyöntetű határozata a békés megegyezés mellett a utasba menő hatalmi kérdésnek oltatva is utját állják a békés megegyezésnek, úgy vagy harc edít fog állani a magyar munkaadó és munkás. A kongresszuson Debrecenből többen vesznek részt a nyomdatulajdonosok közül.

— **Debreceni dalárda sikere Kecskeméten.** Kecskeméten most országos dalár-ünnepély van, amelyen részt vett az országnak ugyszólván valamennyi dalárdája. A debreceni Egyetértés dalkör szintén a versenyző dalárdák sorában állott és az előadott gyönyörű énekszámaik óriási tetszést és kiváló dicséretet arattak.

— **A krétai bonyodalom veszedelmel.** Konstantinápolyból jelenik: Megbízható hírek szerint jelenleg a krétai védőhatalmak között közvetlen tárgyalások vannak folyamatban egy új komoly lépés ügyében, melyet a védőhatalmak a portánál a krétai ügyben egy legközelebb átnyújtandó kollektív jegyzék alakjában tenni szándékoznak.

Londonból jelentik: A Pal Mall Gazette je'enti: Jól informált görög részről az az információ érkezett ide, hogy Krétában a szélső rebellis párt engedett a mérsékelteknek és így a görög lobogót önként el fogják távolítani. Hivatalosan az angol kormány nem kapott értesítést.

Berlinből jelentik: Az ifju török bizottság azon fáradozik, hogy a görög áruk bojkottját az összes török kikötőkre kiterjessze.

Londonból jelentik: A krétai hírek most a legváltásosabb helyzetről számolnak be. A görög lobogót még mindig nem vonták be az erődökön. Ha a vizsályt hozó görög lobogót holnapig el nem távolítják, akkor a kikötőben cirkáló nemzetközi hajóraj bombázni fogja az erődöt.

— **Mulatság a Csapókertben.** A Csapókerti függetlenségi és 48-as olvasókör saját pénztára javára nagyszabású nyári mulatságot rendez e hó 21-én, szombaton este a csapókerti fiúiskola tantermében és annak udvarán, sátorban. Az előkészületek lázasan folynak. A rendezőség a legmesszebb menő intézkedéseket megtette, hogy a nagyszámú vendégeknek minden tekintetben kényelm s és kedves estét szerezzen.

— **Pósa Lajos Nr. 2.** A hivatalos lap mai számában ez a hír jelent meg:

Pollák Ábrahám Judd (Lajos) felsővisói illetőségű, betleni lakos saját, valamint József nevű kis-korú fia családi nevének Pósa-ra kért átváltoztatása az 1909. évi 101.968. számú belügyminiszteri rendelettel megengedteleit.

Természetesen, ezt a Pósa Lajost (No. 2.) nem szabad összetéveszteni az igazi Pósa Lajossal, (No. 1) a magyar nemzeti költészet nagynevű dalnokával.

— **Szerencsétlenség.** Bukarestből táviratozzák: Amidőn egy kisebb tűzérési rakétára villámhárítót állítottak fel, egy munkás vigyázatlansága következtében robbanás történt. Egy ember könnyen, három igen súlyosan megsebesült.

— **Egy szál deszkán a La Manche-csatornán át.** Doverből jelentik: Westlake ezredes terve, aki — mint megirtuk — egy szál deszkán akart átjutni a La Manche-csatorna hullámain. Eleinte kedvező széllel egészen jól haladt ugyan, de később már nem tudta az ár erejét leküzdeni, úgy, hogy az angol tengerparttól nem messze, Walmer-nél, Dover közelében, végre is kénytelen volt paraszállani.

— **Áruló lelkiismeret.** Nem rémél és könnyű fölést tett minap Gyúsfelvényen a csendőr ő: elfogott egy rablógyilkost, akit a saját lelkiismerete árult el. Az eset egy történet a gyúsfelvényi fatelken ez ütdi történtek Lukács István és Sinka Miklós suharcsk. Egy hóttel ezlőtt haz felé mentek Utjuk a csikjenti lvi ördön vezetett keresztul, ahol Sinka megtámadta ré zeg pajtásat és kövel addig ütötte a fejét, amig meghalt. Azután elvette 61 korona készpénzét. A dol-

got senki sem tudta. Tegnapelőtt Sinka elment a csikjenti kocsmába, ahol bort rendelt és eltészeltetett az ottlevőkkel. Erzsyzer véletlenül kinézett az ablakon. A következő pillanathan kiugrott az ablakon és örült futással menekült az erdő felé. Az utzn vagy 50 lépésre két csendőr közlekedett és a gyilkos azt hitte, hogy tettét felfedezték és már jönnek érte. Ettől annyira megijedt, hogy menekülni akart. A két csendőr is észrevette, hogy egy ember menekül előlük. Utána eredtek tehát és rövid hajtsza után elfogták.

— Kérem szépen, csendőr urak, ne bántsanak, elmondom magamtól is, hogy miért ölttem meg Lukácsot.

A csendőrök bámulva néztek össze, el képzelhető tehát, hogy meglepő őket az önkéntes vallomás. Sinka pedig nem várta be, hogy kérdezzék. Szep soriba elmondta a rablógyilkosság történetét. A csendőröket elvezette a gyilkosság színhelyére is, ahol a földbe ásva megtalálták Lukács István holttestét. A gyilkost letartóztatták és átadták a kézdivásárhelyi királyi ügyészségnek.

— **Megmárt url leány.** Nádudvari tudósítónk telefonálja: Nemess Istvánnak tizanhat éves gyönyörű szép Eszter leányát egy faluban kóborló veszett eb megmarta. Ugyancsak ma, Entari Antalnak az utcán játszó három éves kis fiacskájáteis is megharapta a veszett kutya. Nemess Esztert ugyszintén a kis fiucskát ma folszállították Budapestre a Pasteur intézetbe.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazok, kik boldogult férjem temetésén megjelentek s részvétőkkel fájdalommat enyhítették, de különösen a fogyasztási adóhivatal tisztikara és a Petőfi Dalkör működő tagjai fogadják ez uton is hálás köszönetemet. Özv. Lukács Jánosné.

— **A svédországi általános sztrájk.** Stockholmból jelentik: A stockholmi világ-békekongresszus külföldi résztvevői kétségüket fejezték ki aziránt, vajjon a kongresszus az általános sztrájkmozgalom ideje alatt megtartható-e. A svéd szervezőbizottság elhatározta, hogy a kongresszust a jövő évre halasztja.

— **Elaludtak a vasúti sínekon.** Zomborból táviratozzák: A kiscgombosi vicinális vasut töltése mentén György János vasuti ör 7 és 10 éves két fia tehenet legeltetett. Elaludtak, pihenésre a sínek mellé feküdtek s hamarosan elaludtak. Mikor délután négy órakor a Szabadkáról jövő személyvonat arra robogott, a gyermekek még mindig aludtak s a mozdony kerekei a kisebbik gyermeknek a jobb kezefejét levágta, a nagyobbik gyermeket pedig oly erővel dobta le a vágányról, hogy koponyatörést szenvedett. A kisebbik fiúnak karját amputálni kellett, az idősebbet pedig haldokolva szállították a szabadkai kórházba.

— **Megőrült a bűnügyi osztályban.** Perec József negyvenkét éves napszemesnek valami ügyes-bajos dolga volt a Szent-An utcai bűnügyi osztályban. A szerencsétlen ember azonban, amikor a kapuba állott, kitört az eln baj s dühöngeni kezdett. Csak nagynehézen tudták lefogni a rendőrök a dühöngő ördömet, akit a kórházba szállítottak.

— **A jó barát.** Ez év március havában Roth László 22 éves hírhedt bádógosse-séd Egerbe utazott r kórházi látogatására. Egy kórházban a uton Logy, hogy nem, megismerkedett Lengyel Elemér otani órasseggéddel, ki annak idején mint tényleges katona, teljesített Egerben szolgálatot. Egy vigan töltött görbe éjszaka után Len-

**Vigyázz! Kékre festett kirakat. Vigyázz!
Előre haladott idény miatt**

A raktáron levő összes áruk mélyen le-
szállított árakban kaphatók u. m.

Gyönyörű himzett batiztok fehér és ecrű	28	kr.-tól
Remek mosható delainok	25	"
Jó mosó Zephirek bluzokra és pongyolákra	17	"
Jó mosó angol Zephirek férfi ingekre és bluzra	24	"
Szintartó Kreton k. ingekre és bluzra	20	"
Francozia Gyapju Delainok gyönyörű minták	63	"
Angol ruha vásznak gyönyörű minták	47	"
1 vég jó minőségű havas vászon	3.65	"
Gyönyörű fekete és színes ernyők	97	"
Csipke applicációk betétek czakkok	02	"
120 cm széles gyönyörű nyári szövetek	38	"
120 cm széles szép Lúszterek minden színben	55	"

Mindenféle bélés áruk, diszombok, zsinórok
szabo kellékek, nagyon olcsó árban kaphatók.

Saját készítésű paplanok.

Tömerdek maradék feláron

Férfi női és gyermek ajour és zsinór haris-
nyák. Való angol Princesse fuzó 60 kr.-t l.

Molnár V. J. és Társa fiókja

Cégtulajdonos: Molnár Lukács.

**Kossuth és Batthány-u. sarok a szin-
házzal szemben.**

Telefon 701.

Mindennemű felsőruhák festését,
tisztítását, gallérok, kézelők mosás,
vasatását a legszebben eszközöl

DEBRECZENBEN,
Arany János utca 10. szám

Koncz József

gőzerőre egész ujonnan be-
rendezett kelmepestő és ve-
gyészeti ruhatisztító intézete

Fiók üzletek:

Batthány-utca 2. Vár-utca 3. sz.
a zenede kíséreléte udvarában.

Telefon 701.

Eladó

Az **Ajtó utca 37 sz.** egyszersmind az
Eötvös utcára is kiépített több lakású
ház olcsó törlesztéses kölcsönrel ter-
helve, továbbá a **diószegi utción**
közel a városhoz 22 kat. hold fkerített
részben szülővel beültetett föld előnyös
fizetési feltételekkel.

Feltételek megtudhatók Dr Farkas
Igcác ügyvédnél, Hungária palota. Be-
jarat Arany János u. 2. kapun.

Boros hordó

gyártás és raktár

minden nagyságban

„Margit“-fürdőtelep.

Ugyanott ajtós hordók vannak rak-
táron 1200—1500 literesig.

Iroda: Péterfia-utca 76.

Kádársegédek felvételnek.

Győrfi Testvérek
uri divat, kalap, keztyű, kötszer és orvosi műszerlámpa
Piacz-utca 30. szám.
Dréher sörsarokkal szemben.
Gumi különlegességek.

KÖZPONTI DROGUERIA

Telefon. DEBRECZEN. Telefon.
Piacz-utca, Váresház épület.

Gazdaságok és gyártelepek részére előírás szerint
berendezett mentőszekrények, kötsze-
rek, desiniciálószerek Croolin, Car-
bel, mindennemű állatgyógyászati
eszközök és műszerek. Serítés és marha
tápanyagok és Fluidok nagy raktára,
egyetintén nagy választék mindenféle gumiaruk-
ból, szerviztől, valamint fényképezéssel szük-
séges vegyszerekben.

8423—1909.

Tatarozási munkálatok.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A nagyméltóságú magyar kir. belügy-
minisztériumnak 1909. évi augusztus 11-én
88987-XII—1909 szám alatt kelt leirata
alapján **1909. évi augusztus 22-én dél-
előtt 10 órakor nyilvános versenyárgya-
s** fog tarant a **debreczeni állami gyer-
mekmenhely** épü e em eszközlendő tataro-
zási munkák kiadása végett a gyermekmen-
hely gondnoki hivatalában.

A munkák a szerződés aláírásától szá-
mitott 1 hónap alatt befejezendők.

Az írásbeli ajánlatok, melyek az egyes
munkanemekre külön is tehető, folyó évi
augusztus hó 22-én délelőtt 10 óraig a ma-
gyar kir. állami gyermekmenhelyhez kü-
lendők be.

Az ajánlatok aznap délelőtt 10 óra
után fognak felbontatni; az ajánlat tevők
vagy azok képviselői jelen lehetnek az aján-
latok felbontásánál.

Az ajánlat borítéka „Ajánlat az 1909.
évi 8923—1909. számú versenyárgyalási
hirdetményben kiirt munkálatokra” felirással
látandó el és lepecsételve, sértetlen állapot-
ban, közvetlenül vagy posta útján nyújtandó
be. Az előmért, ajánlati minta és pályázati
feltételek a magyar kir. állami gyermek-
menhely gondnoki hivatalánál a hivatalos
órák alatt megtekinthetők, illetve beszerez-
hetők. Az igazgatóság az ajánlatok benyuj-
tását követő tíz napon belül fog a beérke-
zett ajánlatok felett dönteni, mely időpontig
az ajánlattevők kötelezettségben maradnak.

Oly ajánlattevők, akik valamely munka
végzésére képesítéssel nem bírnak, ajánla-
taikban képesített meghatalmazottat tartoz-
nak megjelölni, kinek képesítését egyúttal
igazolni is tartoznak. Az igazgatóság előtt
ismeretlen pályázók, valamint azok, akik az
ajánlat benyújtásáig még nem állottak az
igazgatósággal üzleti összeköttetésben, ké-
peségüket és megbízhóságukat az illeté-
kes iparkamara bizonyítványával tartoznak
igazolni. A menhely igazgatósága fentartja
magának azt a jogot, hogy tekintet nélkül a
megajánlott árakra, szabadon tehessen ja-
vaslatot a beérkezett ajánlatok elfogadása
iránt.

Debreczen, 1909. évi augusztus hó 16.
napján.

**A gyermekmenhely
Igazgatósága.**

A feltaláló leányai.

Kapható Jóna és Jóna gyógyszerkereskedésben, valamint minden gyógyszerárban és illatszerekkereskedésben.

Szépsége érdekében

csinosan arra kell vigyázni, hogy szép puha, természetes és egészséges
haját kapjon, mert valódi szépség korpás és zsírosan fényes haj által
eltorzított és a kopasz fej épen csunya. Gondolja meg a dolgot és asze-
rint cselekedjék, azaz használja csakis az.

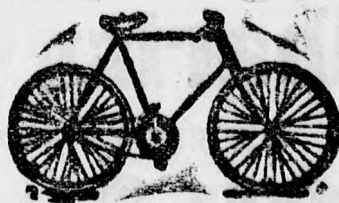
Uhlmann Peru Tannin vizet

Temérdek dicsőítő elismerő levelet kaptunk 21 év óta, sőt a legnagyobb
körökből is.

Zsíros hajnak veres csomagolásban kérjünk
Száras hajnak zöld csomagolásban kérjünk
Egyforma hatása, csak a száraz vagy zsíros hajnak épen jobban alkal-
matos. Üvegenként K. 2.50 és 5.—

Főraktár Ausztr. Magyarországnak:

— Vertriebsgesellschaft Wien, I., Karlsplatz 3. —

Kerékpárosok el ne mulasszák Debreczen
és Vidéke legnagyobb kerékpár raktárát felke-
resni, hol a hírneves

Puch és Viktoria kerékpárok

eredeti gyári árakban, kedvező fizetési feltételek
mellett kaphatók.

Kerékpár alkatrészek egymint Gumik, acetilin lámpák, csengők, kürtök,
nyergek, nagy raktár felhalmozódás miatt 25% árleengedéssel kaphatók.

Kerékpár javítás, Zománcozás és Nickelezés jótállás mellett elvállal-
tatik. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Tisztelettel

ROSENBERG és HAMMER DEBRECZEN,

Piacz-utca 8. szám, a kereskedelmi akadémiá épületében.

Apró hirdetések.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Vastag betűkből szedett minden szó 8 fill. Apró hirdetések előre fizetendők. Vidéki tudakozásnál tessék a választékyet csatolni.

Ha valamit venni, vagy eladni akar, tudassa szándékát a „Debreczeni Független Ujság” apró hirdetési rovatába, Nemesse gyorsabb, biztosabb és olcsóbb módja annak, hogy célját elérje, mert apróhirdetését már a megjelenés napján sok ezer ember olvassa.

Betöltendő.

Egy jó házból való fiú tanulónak teljes ellátással felvétetik Schneider Mihály pékmesternél Piac-utca 62.

Egy ügyes varróleány szücsgéphez jó fizetéssel felvétetik Nagy József Piac 34.

Ügynökök, házalók, piaci árusok nélkülözhetetlen házi cikkek eladására keresetnek. Cím a kiadóhivatalban.

Vizsgázott fűtő felvétetik a Hortobágy gőzmalomban.

Felirónó idősebb felvétetik a Dreher sör-csarnokban, Piac-utca 45.

Adás-vétel.

1 db ötrétű férfi és fiú gallér 12 kr. 1 pár kézelő 15 kr. Sugár Dezsőnél Piac-utca 19. sz.

Vigyázzon! Uraktól levetett óska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rósenberg Béni Bádógos-utca 4. szám.

H-Böszörményben négy házastelek a h-böszörményi kupa réten egy 16¹/₂ katasztrális tanyabirtok haszonbérbe kiadó vagy eladó. Értekezhetni Varga utca 43.

CZIGARETTÁZOK!

100 db. tüvel nikotin mentes:

Fip kop " 08) Riz " 14
Tisztán " 10) Paradis " 14
Delitáb " 12) Arany " 20
„Kolibri „különlegesség 16 k.

Kapható HARMATHY szivarkahüvely különlegességek raktárában Debrecen fűvészker. u. 14

Eladó négy kis fehér piaci kutya. Cserpes utca 14 szám alatt.

Eladó Honvéd-utca 26. számú adómentes, jövedelmező ház, jutányos árért.

Olajos hordók eladók a kiadóhivatalban

Lakás.

Két szoba, konyha, mellékhelyiségekkel November 1-re kiadó Szechenyi u. 27. sz. a Értekezhetni ugyanott az utcai lakásban

3 szobás, modern lakást keresek november 1-re Kossuth-, Batthyányi, Péterfia, Piac, Hunyadi- vagy Miklóss-utczán. Cím a kiadóban.

Különféle.

Inteligens izr. családna 2-3 iskolás fiú gyermek teljes ellátásra elfogadtatik cím a kiadóhivatalban.

Magánkutató iroda. Iskola utca 4. szám Kényes megbízásokat, megfigyeléseket és nyomozásokat vállal, úgy magán, mint családi ügyekbe Krámer József.

A kath. gimnáziumhoz közel lakó izr. család 1-2 fiúgyermek teljes ellátásra elfogad. Cím a kiadóban.

Inteligens izr. gyermektelen háza párnál 2 közepiskola tanuló teljes ellátásra elfogadtatik Arany János utca 41. keresztúpon.

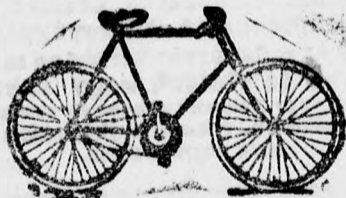
Villamosvilágítást,

telefonok, villamos csengők berendezését, javítását. évi jokban tartását úgy helyben, mint vidéken a legjobb anyaggal, legolcsóbban eszközökkel

Földvári L.

Debreczeni első elektrotechnikai gyár és villamos szerelési vállalat.

C villárok, ivilámpák, villamos motorok, szellőztetők, dinamok állandó nagy választékban. Raktáron tartom a legjobb gyártmányú Wolfram és Osmium égőket.

Kerékpározók

mielőtt kerékpárt vagy bármely alkatrészeket szándékozik venni, saját érdekében keresse fel üzletgömet, hol olcsón gyári árban szerezheth be mindent. Raktáron tartok elsőrendű

kerékpárokat,

valamint mindennemű alkatrészeket, 20 koronán felüli vásárlásokat és javításokat kedvező fizetési feltételek mellett eszközölök. Varrógép, gramaphon és villamossági cikkek raktára és mindezek javítása B. pártfogást kérve, üzletelemel Geller Henrik, ezelőtt Geller és Németh Debreczen, Hatvan-u. 2.

Legbiztosabb szépitőször a

Fáy-féle Arc-Crém

Kitüntette a Bécsi, Párisi és Londoni kiállításon arany éremmel és oklevéllel.

Hatása csodás!

Szépít, fiatalít! Legkilonóbb ször széplő májfoltoz, pattanások és az arcbőr tisztátalanságai ellen. Egy tégely 1 kor, hozzá való „Fáy” szapan 1 korona.

Kapható a készítő

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. sz.

„Arany egyezarvu” gyógyszerertár.

Telefon sz. 496.

Telefon sz. 496.

Stock-Cognac

Medicinal

szavatolt valódi borpárlat

Camis és Stock

gőzpároló telepéből, BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzfőző állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt.

Kapható minden jobb üzletben.

Sérvkötők, haskötők,

hátegyenesítő, gumiharisnyákban

legnagyobb választék

Schön Sándor

keztű, kötszer és orvosi műszertára

Debrecen, Piac-utca 12. (Stenczinger-ház.)

